

CJIB position paper t.b.v. Rondetafelgesprek gegevensdeling in het schuldendomein

Deze position paper weerspiegelt de visie van het CJIB op het thema gegevensuitwisseling in relatie tot de (on)mogelijkheden waar uitvoeringsorganisaties van het Rijk tegen aan lopen binnen het armoede- en schuldendomein.

Het Centraal Justitieel Incassobureau

Het CJIB is een uitvoeringsorganisatie van het ministerie van JenV. Eén van de kerntaken is het innen en incasseren van vorderingen (verkeersboetes en andere geldelijke sancties). Het CJIB voert als Rijksincasso organisatie ook inning en incasso voor diverse andere overheidspartijen uit, waaronder het CAK, DUO, de Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit en de Huurcommissie. Effectief innen en incasseren vraagt in toenemende mate om een persoonsgerichte benadering. Met oog voor het karakter van de vordering en respect voor de persoonlijke situatie van mensen.

Het CJIB verwerkt op jaarbasis ruim 8,5 miljoen geldelijke sancties, waaronder verkeersboetes. Daarnaast int het CJIB ruim 1,2 miljoen vorderingen voor andere overheidspartijen. Een groot deel (85%) van de mensen kan de verkeersboete in één keer betalen. Voor mensen die wel willen betalen, maar dat niet in één keer kunnen, biedt het CJIB de mogelijkheid tot het treffen van een betalingsregeling. Vorig jaar zijn bijna 300.000 betalingsregelingen toegekend. In 80% is een standaardregeling toereikend. Indien dit niet het geval is, kan een maatwerkregeling worden getroffen. Dat gebeurt ruim 40.000 keer per jaar.

Gegevensdeling in het belang van de burger

CBS onderzoek¹ heeft laten zien dat ruim 240.000 huishoudens bij twee of meer Rijksinstanties betalingsachterstanden hebben. Voor het CJIB in het bijzonder geldt dat twee van de drie mensen die een betaalachterstand bij ons heeft die bijv. ook bij de Belastingdienst heeft.

We weten dus dat het om veel mensen gaat, maar we weten niet wie deze mensen zijn. Voor deze doelgroep is het ontzettend belangrijk dat we samenwerken als 1 overheid. Dat doen we binnen het samenwerkingsverband Clustering Rijksincasso (CRI)². We hebben met het samenwerkingsverband CRI een Betalingsregeling Rijk ontwikkeld, zodat mensen één betalingsregeling kunnen afsluiten voor alle vorderingen bij de Rijksoverheid. Op dit moment zijn CAK, CJIB, en DUO aangesloten bij de Betalingsregeling Rijk. Sinds de invoering van de Betalingsregeling Rijk op 1 december 2022 zijn er ruim 3500 regelingen afgesloten. We ontwikkelen daarnaast een Vorderingenoverzicht Rijk waarbij mensen in één overzicht eenvoudig, veilig en actueel inzicht hebben in hun financiële verplichtingen bij het Rijk. Voor zowel de burgers zelf als voor de mensen die hen helpen, nemen we hiermee veel complexiteit en werk weg.

Dit is belangrijk en we willen nog meer stappen zetten om mensen te ontzorgen en te voorkomen dat schulden oplopen, bijvoorbeeld door een ruimere toepassing van de beslagvrije voet. Als we als 1 overheid samenwerken op het moment dat betalingsachterstanden worden gesignaleerd, kan erger worden voorkomen. We worden hierin nu belemmerd, omdat we geen of onvoldoende zicht hebben op de betaalafspraken die mensen maken met andere (overheids)partijen. Dit wordt een probleem als de afzonderlijke betaalafspraken tezamen de betaalcapaciteit van de burger overstijgen en de burger hierdoor onder het bestaansminimum uitkomt. De burger heeft immers maar één afloscapaciteit en wij willen hiermee rekening houden.

¹ [Betalingsachterstanden bij uitvoeringsorganisaties \(cbs.nl\)](https://www.cbs.nl/nl-nl/onderzoek-en-publicaties/2022/10/betalingsachterstanden-bij-uitvoeringsorganisaties)

² In CRI werken Belastingdienst, CAK, CJIB, DUO, RVO SVB, Toeslagen en UWV samen.

Als blijkt dat er al sprake van problematische schulden, dan is verwijzing naar de schuldhulpverlening een beter alternatief. Ook hierin ziet het CJIB een actieve rol voor zichzelf weggelegd.

Gewenste situatie

We willen daarom gericht gegevens kunnen uitwisselen van mensen die bij meerdere uitvoeringsorganisaties schulden hebben, zodat we een gezamenlijk handelingsperspectief kunnen bieden (zoals een betalingsregeling). We willen daarnaast gegevens kunnen uitwisselen, zodat we een beter beeld krijgen van het inkomen en vermogen van een burger waardoor we het bestaansminimum kunnen respecteren. Daartoe willen we de beslagvrije voet niet alleen kunnen toepassen bij het leggen van beslag, maar bijvoorbeeld ook bij het treffen van een betalingsregeling op maat.

Als CJIB hebben we hiervoor nodig

We hebben als CJIB aanvullende wettelijke grondslagen nodig om samen met andere (Rijks)partijen burgers met schulden beter te kunnen helpen. Deze grondslagen kunnen worden vastgelegd in diverse sectorale wetgeving of door een meer generieke wettelijke grondslag te creëren.

Samenvatting

Huidige situatie

We weten dat er een grote groep mensen is met betaalachterstanden bij verschillende Rijkspartijen. We kunnen deze mensen- technisch gezien- identificeren en hun gegevens op een beveiligde wijze uitwisselen. Het ontbreekt echter aan een wettelijke grondslag voor deze identificatie en de gegevenslevering tussen instanties.

Gevolg

Elke organisatie wil rekening houden met de (één) afloscapaciteit van de burger en gezamenlijke dienstverlening leveren, maar kan dit niet omdat de hiervoor benodigde informatie veelal ontbreekt. In de praktijk kan het bestaansminimum van de burger hierdoor onder druk komen te staan.

Gewenste situatie

Het kunnen uitwisselen van gegevens om gezamenlijke dienstverlening aan te bieden, waardoor we meer rekening kunnen houden met de afloscapaciteit en het kunnen toepassen van de beslagvrije voet bij het treffen van een betalingsregeling.

Nodig

We hebben als CJIB wettelijke grondslagen nodig om samen met andere (Rijks)partijen burgers met schulden beter te kunnen helpen.